

HAQQ YOLUNUN YOLÇUSU...

(Əvvəli ötən sayımızda)

Bəs 1967-ci ilin iyulunda Stepanakertdə Martunidən olan məktəb direktoru Ərşad Məmmədovun məhkəmə hökmündən sonra dustaq maşınına gətirilərkən üstünə benzin səpib yandıran, başını kəsib futbol oynayanlar da azərbaycanlı - türklər idi? Əslində Ərşad Məmmədov erməni ailəsiylə dost idi, hər həftə birinin evində yığışırdılar. Onun boynuna qoyulan erməni uşağının ölüm hadisəsi idi. Ərşad müəllim ipək kimi adam idi. O heç vaxt uşaq öldürməz, ona qiyməzdi.

Sizin vəhşilər bu hadisəni törətməklə hələ o vaxt ixtişaşlar yaratmaq istəyirdilər. Ancaq onda bacarmadılar, arada günahsız Ərşad Məmmədov əzabla öldürüldü. Ailəsi təhqir olundu və oradan köçməli oldular. Sizin mədəni və cəfakəş adlandırıldıqlarınız daşnaklar yandırdıqları meyidin qalıqlarını da dəfn etmək üçün vermirdilər.

Hadisə ilə bağlı o vaxt mənim bildiklərim o qədər idi.

Mən bunları dedikdən sonra ifritə Boner susdu. Bu anda salona girərkən gördüyüm Bakıdakı "Erməni kommunisti" qəzetinin məsul katibi Robert Lalayan məni bərk-bərk qucaqlayaraq Azərbaycan dilində "ay Mehman müəllim, siz çox yaxşı adamsız, biz hamımız sizi tanıyıyıq. Bu, qoca arvadıdır, çox xahiş edirəm tədbirə mane olmayın". Mənim müdaxiləm tədbirin gedişinə müəyyən təsir göstərdi.

Dediklərim xarici jurnalistlərin də marağına səbəb oldu.

Əslində daha böyük vəhşiliklər və dəhşətli faciələr baş vermişdi.

Daşnaklar tərəfindən irəlicədən təşkil olunmuş ssenari əsasında səkkiz yaşlı erməni uşağını qətlə yetirib Ərşad müəllimin direktor işlədiyi kəndə atmış və təşkilatçının Ərşad müəllim olduğunu, qətlin Ərşad Məmmədovun qohumu Ələmşad Məmmədov tərəfindən törədildiyini yaymışdılar.

Günahsız insanlara bir il erməni müstəntiqləri tərəfindən dəhşətli işgəncələr verildikdən sonra cinayəti onların boynuna qoymuş, məhkəmənin də Xankəndidə(Stepanakertdə) mədəniyyət və istirahət parkının yay zalında keçirilməsinə nail olmuşdular. Əraziyə 8 minə yaxın azğılaşmış erməni toplaşmış, əsas məqsəd azərbaycanlıların bu ərazilərdən köçürülməsi - qovulması idi.

Ali məhkəmənin səyyar sessiyası Ələmşad Məmmədova ölüm, Ərşad Məmmədova 15 il, Zöhrab Məmmədova bəraət hökmünü oxuduqdan sonra, vəhşiləşmiş və öyrədilmiş cinayətkarlar Ələmşad Məmmədovu qrim otağında, Ərşad Məmmədovu məhkəmə zalında, bəraət verilmiş Zöhrab Məmmədovu isə dustaq maşınında xüsusi amansızlıq və qəddarlıqla qətlə yetirmiş, cəsədləri parkda taxta parçalarının üstünə yığıb üstlərinə benzin tökərək yandırmışdılar. Bir neçə mühafizəçini yaralamış, dustaq maşını yandırmışdılar.

Hadisənin ertəsi günü Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Sədri Məmməd İsgəndərov, Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sədri Ənvər Əlixanov, Azərbaycan SSR Daxili İşlər naziri Məmməd Əlizadə, Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Heydər Əliyev və başqa dövlət və hökumət nümayəndələri Bakıdan Xankəndinə(Stepanakertə) gəldilər. Dərhal da bir gün əvvəl baş vermiş kütləvi ixtişaşla bağlı cinayət işi qaldırıldı. Lakin ilk növbədə, həlak olanların dəfni

təşkil olunmalı və yenidən baş verə biləcək xoşagəlməz hadisələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görülməliydi. Bu, olduqca vacib və eyni zamanda təhlükəli olan iş o vaxt cəmi bir ay əvvəl dövlət təhlükəsizlik komitəsinə sədr təyin edilmiş Heydər Əliyevə tapşırıldı. O, bir sıra təhlükəsizlik tədbirlərini gördü. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölənlərin cəsədləri sakit bir şəraitdə öz kəndlərinə aparıldı. Qaradağda görkəmli çekist əvvəlcə yerli əhali ilə görüşüb, söhbət elədi, özünəməxsus təmkinliklə onlara təsəlli verdi, sakitləşdirdi. Sonra camaatla birlikdə qəbiristanlığa gedərək dəfn mərasimində çıxış elədi, cinayətkarların sərt və amansız şəkildə cəzalandırılacağına söz verdi və əməl etdi. Beş nəfərə güllələnmə, qalan 15 nəfərə isə 15, 12, 8, 5, 4, 3, 2 il iş kəsildi. (Vasif Şuşalı. "Burdan bir atlı keçdi" kitabı, səhifə 374 - 375.)

Şükürlər olsun bu gün Xankəndi və bütün Dağlıq Qarabağ Allahın köməyi, Ali Baş komandan möhtərəm İlham Əliyevin rəhbərliyi və qüdrətli ordumuzun, qəhrəman əsgərlərimizin şücaəti ilə ermənilərdən təmizlənilib, hər yerdə Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Qoy əbədi olsun! Amin!

Ata HEYDƏR ƏLİYEVİN - Daşnak Nersesyanları, Danielyanları, Arakelyanları və digərlərini istintaq etdirib cəzalarına çatdırdığı vaxtdan 66 il keçir. İki qərinə 33+33 bu təsadüfdürmü?!

Xeyr! Əsla! Allahın yaratdığı kainatda - göylərdə və yerlərdə, zaman fasilələrində heç bir təsadüf mümkün deyil. Hər şey ölçülüb biçilmiş, hesablanmış və "Qurani-Kərim"in ayələrində deyildiyi kimi: "Heç bir qadın hamilə ola bilməz, heç bir qadın bəri-həmlini yerə qoya bilməz", "Heç bir yarpaq belə ağacdan yerə düşə bilməz əgər buna Allahın əmri olmasa". "Hər şey Allahın kitabında : - Lövhə-Məhfuzda yazılmışdır".

Bu gün minlərlə azərbaycanlı: uşaqların - qadınların - qocaların və cavanlarımızın dəhşətli işgəncələrlə qətlə yetirilməsində günahkar olan: Araik Arutyunyan, Vaqif Xaçaturyan, Arkadi Qukasyan, Vako Saakyan, David Balayan, Ruben Vardanyan, general-leytenant Levon Mnasakanyan, general-mayor David Melkonyan həbs olunaraq istintaq olunur.

Məhz iki qərinə keçdikdən sonra: Atasının yolunun layiqli davamçısı Ali Baş Komandan Oğul İlham Əliyev daşnak erməni canilərinin cəzalarına çatdırılmasını həyata keçirməli idi. Qisas qiyamətə qalmaz, cinayətkar bu dünyada cəzasına çatacaq. Qiyamətdə də yeri cəhənnəm olacaq inşəallah.

Danışdığım hadisə o vaxt xalqdan gizli saxlanılmışdı...

Mətbuat konfransından çıxdıqdan sonra yolda xatırladım ki, Sumqayıt hadisələri baş verən gün "Erməni kommunisti" qəzetinin əməkdaşı Robert Lalayanın "Kommunist" nəşriyyatının önündə çiyində bahalı kamera ilə durduğunu görüb ondan soruşmuşdum ki, - "xeyir ola, Robert bu kamera nədir?" Demişdi "heç, Sumqayıtda balaca bir işimiz var". Sən demə, xüsusi xidmət orqanlarının ssenarisini irəlicədən hazırladıqları Sumqayıt hadisələrinin çəkilişinin əsas hissələrini məhz Robert Lalayan aparıb-mış. Sonralar onu görmədim.

Bonerə "İzvestiya" qəzeti və "Panorama Azerbaydjana"nın növbəti sayında cavab verilib ünvanına çatdırıldı.

İşimiz Moskvada uğurla davam edirdi. Qəzetin yayımı Sankt-Peterburq, Kiyev, Nijni-Novqorod, Krasnoyarsk, Alma-Ata, Daşkənd, Aşqabad və respubli-

kamızda yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdu.

1992-ci ildə qəzetin ingilis dilində abunəsinə xarici ölkələrdə 3 minə çatdırılmış, materialların tərcümə işinə özümzünkülər, stilistikasına baxmaq üçün isə ingilis mütəxəssislərlə danışıqlar aparılmışdı. Belə bir vaxtda mənim Bakıya qayıtmaq məsələm ortaya çıxdı. Bakıya qayıtdıqdan sonra qəzetin çapı bir neçə dəfə dayandırıldı. Bir həftəlik ezamiyyətə gedib hər işi qaydasına qoydum.

Yenidən Bakıya qayıtdıqdan sonra min əziyyətlə Bakıdan aldığım RAF maşını səfirliyin həyətidən oğurlandı və qəzet fəaliyyətini dayandırdı".

Mehman müəllim deyir ki: Rusiya Azərbaycana kağız, alüminium lövhələri, PVA və digər materialların göndərilməsinə qadağa qoymuşdu.

Moskvaya gedir. Qarşısına hər zaman özü kimi xeyirxah adamlar çıxır. Həmyerlimiz olan bəstəkar, ilk Azərbaycan rekviyeminin müəllifi Arif Mirzəyevin SSRİ Dövlət Plan Komitəsində yüksək vəzifədə çalışan həyat yoldaşı Tamara Anatoliyevnanın bir zəngi, tapşırıqla bütün qapılar üzünə açılır. Tamara xanım dönə-dönə tapşırır ki, nə apara bilirsən apar, qiymətlər qısa zamanda kosmik sürətlə artacaq.

Ayrı-ayrı kağız kombinatlarına gedərək 20 min ton kvotadankənar ən yaxşı kağızı pulu irəlicədən ödənmədən almaq üçün müqavilə bağlayır. Bakıdakı rəhbərlər isə razı olmur.

Şəxsi təşəbbüsü və imzasıyla 4000 ton kağızı ölkəyə gətirir. İdarə müdiri bərk qəzəblənir. "Bu qədər kağızı biz harda saxlayacağıq?" Kağızın tonu 130 dollardan 700 dollara qalxanda...

Bir gecə Rəşid Mahmudovgildə olanda Müdafiə Nazirliyində çalışan 70 yaşlı polkovnik Mustafa Məhərrəmov zəng edib telefonda Rəşid müəllimdən xahiş etdi ki, onlara hərbi nəşriyyat yaratmaq üçün mütəxəssis lazımdır. Rəşid müəllim Mehmana hərbi nəşriyyat yaratmağı təklif edir.

Hərbi nəşriyyat Müdafiə Nazirliyinin elmi-tədqiqatlar idarəsinin nəzdində olan nəşriyyat şöbəsinin əsasında yaradılmalı idi. Şöbə vardı, ancaq rəis yox idi. Ertəsi gün MN ET-sinin rəisi polkovnik Çingiz Məmmədovla tanış olur. Çingiz Məmmədovla söhbətdən sonra razılaşır ki, hərbi nəşriyyat yaradılanaqədər öz işində qalmaqla hər gün saat üçdən sonra Müdafiə Nazirliyində çalışsın. Və işlər şöbəsinin əmri ilə MN ET-sinə köçürmə yolu ilə Mehman müəllim nəşriyyat şöbəsinin rəisi - baş redaktor təyin olunur. Və o vaxtdan hər gün səkkiz ay ərzində əmək haqqından imtina edərək gecə saat 10, bəzən 12-yə kimi Çingiz Məmmədovla çap olunacaq nizamnamələri, hərbi-texniki ədəbiyyatları

tərcümə və redaktə edərək nəşrə hazırlayırlar.

Bu müddət ərzində əlaqədar təşkilatlara müraciət edir. 11 nazirin və Bakı şəhər İcra hakiminin razılığı ilə təsdiqlənən sənədlər hazır olduqdan sonra Nazirlər Kabineti qərar çıxarır. Nəşriyyat işə başlayır.

Nəşriyyat rəisinin rütbə dərəcəsi polkovnik idi. Ruhu şad olsun. Çingiz Məmmədov dəfələrlə Mehman müəllimə müraciət edir ki, sənə birbaşa mayor rütbəsi verirlər, razı ol, üç il sonra və ya daha tez rütbən artar polkovnik olarsan. Mehman müəllim razılaşmır ki, mən sərbəst işləmək istəyirəm.

Çingiz müəllim haqqında danışarkən deyir: "Azərbaycan ordusu üçün təmənasız xidmət edən, rus və Azərbaycan dilini təmiz bilən iki nəfər savadlı hərbi mütəxəssis vardsa, birincisi o idi. İki mədəni, səbrli adam vardsa, yenə də birincisi o idi.

NATO-nun Almaniyadakı təlim mərkəzində oxuyaraq qızıl medal alan, bütün atıcı silahlardan maksimal bal toplayaraq Azərbaycan gerbini bir il bu təlim mərkəzində ucaldan yeganə zabıt, gözəl ailə başçısı, əsil general, hər cür çətinliyə dözən, heç vaxt rüşvət almayan, yaxşı kadr seçimi olan, iki dəfə MN-də kadr və təhsil məsələləri üzrə 15 ildən artıq qüsursuz işləyən, sədaqətli dost, yaxşı insan, Vətəninə, xalqına, Ali Baş Komandanına çox sadiq insan idi Çingiz Məmmədov. Hərbi təhsil işinin təşkili, bu gün istifadə olunan hərbi-texniki kitabların nəşri, "Hərbi bilik" jurnalının hərbi kino studiyasının yaradılması onun zəhmətinin bəhrəsidir. Ruhu şad olsun! Heyf aramızdan tez getdi" - deyir Hacı Mehman.

Həmin illərdə "Hərbi nəşriyyat" ən "bərkgedən" poliqrafik müəssisələrdən idi. Bizim "Söz" jurnalı da bir neçə il "Hərbi nəşriyyat"da işiq üzü görünür.

Mehman müəllim yaratdığı nəşriyyatda 6 il yarım rəhbərlik edir. Bu müddətdə 550 adda nizamnamə, hərbi-texniki, məxfi, tam məxfi xidməti və hərbi və-tənpərvərlik mövzusunda kitabın çapına nail olur.

Nəşriyyat 2 beynəlxalq sərgidə iştirak edərək mükafata layiq görülüb.

Altı il yarım da doqquz dəfə yoxlama aparılan nəşriyyatda heç bir qüsür, qanun pozuntusu olmayıb. "Hərbi nəşriyyat"a belə rəhbərlik edib Mehman müəllim. Həmin dövrdə Həccə gedib, müqəddəs yerləri ziyarət edib.

"İslam" nəşriyyatını yaradır, lakin nəşriyyatın fəaliyyəti dayanır.

Dörd il Ədliyyə Nazirliyində "Qanunçuluq" jurnalının böyük redaktoru olub. Ədliyyə tariximizlə bağlı araşdırmaları, "Heydər Əliyev və Azərbaycan Ədliyyəsi", Demokratik Cümhuriyyət və sonrakı dövrlərdə yaşayıb SSRİ məkərinə və xaricdə çalışan görkəmli Ədliyyə xadimlərimiz haqda məqalələri çap olunmuşdur.

Hacının yetmişində "70 hələ bir bahardır" yazmışdım. 75-də də o ovqatda gördüm. Respublikada keçirilən ictimai tədbirlərdə fəal iştirak edir. 44 günlük müharibə dövründə və eləcə də ondan sonra şanlı qələbəmiz - Zəfər günümüzə bağlı Ali baş komandan möhtərəm İlham Əliyevin xarici ölkələrin mətbuat agentliklərinin müxbirlərinə çox səmimi və təkzibolunmaz faktlara əsaslanan müsahibələrinin əksəriyyəti ilə bağlı yazıları və müsahibələri "Xalq qəzeti"nin səhifələrində dərc olunmuşdu. O, bu gün də yazır-yaradır, uğur olsun!

(Davamı 15-ci səhifədə)

HAQQ YOLUNUN YOLÇUSU...

(Əvvəli 14-cü səhifədə)

Deyir, Allaha çox şükr edirəm. Övladlarımdan razıyam. Hər namazda Haqq dünyasında olan valideynlərimə, Vətənimizə, xalqımıza, Ali Baş Komandana, ordumuza, şəhidlərimizə, yaralı qazilərimizə, yaxşı insanlara, doğmalarım, ailəmə, övladlarıma dua edə-edə şükr edirəm.

Hacı Mehman doğulduğu Lənkəran rayonunun Kərgəlan kəndindən lap cavan yaşlarında çıxıb. Bakıda hər hansı qızla və ya o zaman dəbdə olan başqa millətdən olan qızla ailə qura bilirdi. Amma burda da ustadı Şəddat Cəfərovun metodu ilə gedib. Öz həmkəndlisi, ailədə 9 bacının dördüncüsü - Bəsti xanımla ailə qurub 44 illik birgə ömürdə 4 övlad böyüdü, 9 nəvənin sevincini yaşayırlar.

İlk övladları Xəyyam Neft Akademiyasını bitirib. Tələbə ikən Respublika Tələbə Geofizika Cəmiyyətinin prezidenti olub. Dünyaya təhsili və işiylə bağlı səfərləri Amerikadan başlayıb. Müsabiqələrdə I yeri tutaraq Amerikada dünyaca məşhur olan Texas A&M Universitetində bir il ixtisasartırma kursunda, Norveçdə magistratura, sonra AMEA-nın Geologiya İnstitutunun aspiranturasında

təhsil alıb. Təhsili başa çatmamış iş təklifləri gəlib. Bir müddət Azərbaycan, Birləşmiş Krallıq, Kanada, BƏƏ, Malaziya, Rusiya, Rumıniya, daha sonra Omanda çalışıb. Hazırda Kanadada yaşayır. İxtisası üzrə mühəndis işləyir. Oğlu Yusif birinci sinifdə, qızı Naima hazırlıq qrupunda oxuyur.

"Nəslimin anası adlandırdığım Yusifin anası evimə gəlin gələn gecəsi mən öndə, arxamda oğlum, onun arxasında gəlinim Nigar namaz qılıb. Allah imanını kamil etsin!" - deyir Hacı.

Xəyyam 20 ildən artıq müddətdə Vətəndən uzaqlarda yaşasa da, əsl Azərbaycanlıdır. Diaspor təşkilatlarının ən fəal üzvüdür. Hər hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaraq, bütün milli bayramlarımızda işlədiyi şirkətdə və bu yerdə yaşayan azərbaycanlı dostları ilə tədbirlər keçirib.

Bir neçə alətdə ifa edə bilir. Azərbaycandan gedəndə özüylə apardığı tarını bütün dünyada gəzdirir. Həm

tələbəliyində, həm işlədiyi dövrdə özü çalmaqla yanaşı, həmyerlilərini də - mədəniyyətimizin və ölkəmizin təbliğinə cəlb edir.

Jalə Rəssamlıq Akademiyasını qırmızı diplomla bitirib. Hacı'nın nübar nəvəsi olan anasının adını daşıyan Fatimə Elşən qızı İbrahim Elşən oğlunun bacısıdır. Türkiyədə Akdeniz Universitetində elektrik-elektronik mühəndisliyi fakültəsində ingilis dilində təhsil alır.

Şəbnəm də Texniki Universiteti qırmızı diplomla bitirib. Həyat yoldaşı Hikmətlə Araz, Məryəm, Ayan

adlı övladlarını böyüdürlər. Araz bu il BDU-nun politologiya fakültəsinə qəbul olunmaqla doğmalarını sevindirib.

Hacı'nın çox sevimli nəvəsinin adını daşıyan Bahar qızı Xəzər Universitetini bitirib. Fenomen səsə malikdir. Xəzər Universitetində dərs deyən Konservatoriyanın prorektorunun diqqətini cəlb edir və eyni dövrdə

bir il Konservatoriyada təhsil alır. Onun ifasında "Sevil" operası hazırlanır. Yeni səs Xalq artisti Xuraman Qasimovanın da marağına səbəb olmuşdu. Bahar bu dövrdə Musiqili Dram Teatrında da müxtəlif rolların gözəl ifaçısı olmuşdur. Televiziyanın fondunda xeyli lent yazıları var. İfa görüntüdə başqasının, səs isə Baharındır. Bahar həyat yoldaşı Cəfərlə Cahan və Canel adlı qızlarını böyüdür... Uşaqların hər ikisi Musiqi İncəsənət Kollecinə təhsil alırlar.

Onlarla kitaba redaktor, tərtibçi, tərtibatçı, nəşir olan, 50-dən çox kitaba "Ön söz" yazan, bir neçə kitab müəllifi olan Hacı Mehman Fərzullayevin indi ən çox oxuduğu müqəddəs "QURAN"dır. Quranın, bütövlükdə islamşünaslığın, eləcə də digər səmavi kitabların hansı hissəsindən sual versən, Hacı'nın mükəmməl, izahlı cavabları hazırdır.

Hacı Mehmanın 75 illik ömür yolunun çox az məqamlarını gətirdim yazıya. Həyatda üzləşdiklərilə tanış olanda düşünürəm ki, tarix boyu zəka, düşüncə, ağıllı başlar nadanlığın qurbanı olub. Fəqət ürəyində Allah eşqi, həyat eşqi güclü olanlar həmişə qalib gəlirlər. Hacı həmişə müqəddəs, saf əməllərilə kara gəlir, yardımçı olur, xeyirxahlıq edir, insanları haqqa, doğru yola çəkir. Bu işlərin davamı üçün Allaha sığınaraq Uca Xalıqdən sağlam və bərəkətli ömür diləyir.

Elə mən də Hacı Mehmanın bu arzularının gerçəkləşməsi və 80 illiyində yeni bir təbrik yazmaq arzusuyula yazıma nöqtə qoyuram.

Sevda Əlibəyli

"Söz" jurnalının baş redaktoru